

היום נלמד בעזרת ה':

יבמות דף ס

אנוסת חבירו ומפותת חבירו: נחלקו רבי אליעזר בן יעקב וחכמים האם הולד הנולד ממנה חלל.

סבר לה כרבי אלעזר: הסובר שפנוי הבא על הפנויה עשה אותה 'זונה', וזונה שנישאה לכהן הולד חלל (כי נשואין אלו חייבי לאוין), ולכן כהן שנשא את אנוסת ומפותת חבירו הנחשבת לזונה הולד שלה חלל.

הגמרא מקשה שלא יתכן שרבי אליעזר בן יעקב יסבור כרבי אלעזר, משום שאין הלכה כמותו, ואילו בכל מקום הלכה כרבי אליעזר בן יעקב.

ביש חלל מחייבי עשה קמפלגי: באמת רבי אליעזר בן יעקב לא סובר שפנויה שנבעלה היא זונה. אלא מכיון שאינה בתולה והכהן הגדול מוזהר בעשה לישא רק בתולה ולא בעולה, וקיימא לן ש'לאו הבא מכלל עשה עשה' (=האיסור שלא לישא בעולה [לאו] נלמד מכלל הציווי [עשה] לישא בתולה) - המחלוקת היא האם נישואין באיסור עשה הולד נהיה חלל.

מ"ט דראב"י דכתיב אלמנה: "אַלְמָנָה וְגֵרוּשָׁה וְחַלְלָה זָנָה אֵת אֱלֹהֵי לֹא יִקַּח כִּי אִם בְּתוּלָה יַעֲמִיּוּ יִקַּח אִשָּׁה וְלֹא יַחַלל זָרְעוֹ". 'ולא יחלל זרעו' שנאמר בסוף הולך על כל מה שנאמר קודם לו כולל בעולה. אבל לדעת רבנן 'את אלה לא יקח' שנאמר בין 'אלמנה וגרושה וחללה זונה' ל'בתולה' הפסיק את הענין, לומר ש'ולא יחלל זרעו' הולך רק על ההתחלה ולא על בתולה. [ואין לומר ש'ולא יחלל' הולך על 'בתולה', כי מסתבר יותר שהוא הולך על 'אלמנה וגרושה וכו' שהם חייבי לאוין-תוס'].]

ולדעת רבי אליעזר ב"י 'את אלה לא יקח' בא למעט נידה - שאם כהן בא על אשתו נידה והתעברה הולד אינו חלל.

אך הגמרא מקשה עליו שאם 'אלה' לא מפסיק את הענין, מדוע הוא נכתב באמצע ולא לבסוף לאחר בתולה?

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

תנו רבנן אחותו ארוסה: כהן אסור להיטמא למתים מלבד לשבעה קרובים ביניהם 'אחותו הבתולה' שאינה נשואה. נחלקו הדעות האם כהן שמתה אחותו הארוסה – מיטמא לה?

ומוכת עץ אין מיטמא לה: משום שלדעת רבי שמעון היא אינה נחשבת 'לבתולה', וזו הסיבה גם שכהן גדול אסור להתחתן איתה לשיטתו.

הא למה לי קרא: והרי רבי מאיר סובר (לעיל) שמקצת בתולה גם נחשבת לבתולה, ולכן הוא מצריך דרשה מיוחדת ('בבתוליה') שבוגרת אסורה לכהן גדול. ואם כן מדוע יש צורך לרבות בוגרת שתחשב 'אחותו הבתולה'?

בתולה בתולה מהתם: מ'אונס' שמשלם קנס רק אם אנס נערה ('כי ימצא איש נערה בתולה') והיינו למדים לכאן שבתולה המותר להיטמא לה היא רק נערה.

הקרובה לרבות ארוסה שנתגרשה?: הגמרא מקשה שהרי רבי שמעון סובר שאישה שאינה ראויה לכהן גדול - הכהן אינו נטמא לה, והרי ארוסה גרושה אסורה לכהן גדול?

אי הכי מוכת עץ נמי רבי: אם כן נרבה גם את מוכת עץ שיותר להיטמא לה מהמילה 'קרובה'? הגמרא מתרצת שמרבים רק אישה אחת. ואנו מעדיפים לרבות ארוסה גרושה ולא מוכת עץ שנעשה בה מעשה (=הוכתה בעץ ונתקלקלו בתוליה).

ורבי יוסי מדשבקיה לבר זוגיה: בהתחלה נחלקו רבי מאיר ורבי יהודה עם רבי יוסי ורבי שמעון לגבי ארוסה, ולאחר מכן רבי שמעון אמר שמוכת עץ אסור להיטמא לה - משמע שרבי יוסי סובר שמותר להיטמא לה. הגמרא מבארת שהוא לומד זאת מ'לא היתה לאיש' (שלא נבעלה לאיש, ומוכת עץ לא נבעלה) כרבי מאיר.

אך הגמרא מקשה על כך שהרי מהמילים הללו למדו רבי יוסי ורבי שמעון להוציא את הארוסה שלא נטמא לה?

חד מ'לא היתה': 'לא היתה' - מלמד פרט לארוסה שהיתה לה 'הויית' קידושין, ו'לאיש' - מלמד שדוקא בתולים שנתקלקלו על ידי איש, ולא מוכת עץ שמותר להיטמא לה.

אליו לרבות הבוגרת?: הגמרא מקשה על הלימוד של רבי שמעון הנ"ל, והרי רבי שמעון אמר לעיל ש'בתולה' משמע בתולה שלימה ולא בוגרת שיש לה רק מקצת בתולים, ואם כן הרי נאמר בפסוק שמותר לו להיטמא רק 'לאחותו הבתולה' והיינו בתולה שלימה ולא בוגרת?

הגמרא מתרצת: זו גופא הסיבה שלדעת רבי שמעון 'בתולה' שלימה משמע – מכך שהתורה הוצרכה לרבות 'אליו' ללמד על בוגרת, משמע שסתם בתולה היא בתולה שלימה.

גירות פחותה מבת שלוש שנים ויום אחד: כהן גדול אסור להתחתן עם זונה, להלן בדף הבא מובא שגירות נחשבת לזונה. רשב"י אומר שגירות פחות מג' שנים ויום אחד אינה נחשבת לזונה.

דרב הונא רמי: מצד אחד כתוב "וְכָל אִשָּׁה יִדְעַת אִישׁ לְמִשְׁכַּב זָכָר הָרְגוּ" משמע שדוקא באישה יש חילוק אם היא יודעת איש או לא, אבל בטף אין חילוק ובכל מקרה מותר להחיות אותם. ומצד שני כתוב "וְכָל הַטֶּף בְּנָשִׁים אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ מִשְׁכַּב זָכָר הַחַיִּי לָכֶם" כלומר דוקא שלא ידעו? בהכרח ששני הכתובים מדברים על 'ראויה להיבעל' דהיינו מגיל שלוש שנים ויום אחד אפילו שלא נבעלה בפועל נהרגת, ואילו פחותה מכך שאינה ראויה להיבעל לא.

וימצאו מיבש גלעד: לאחר המעשה המכוער של פילגש בגבעה (המובא בשופטים יט - כא) נלחמו כל ישראל עם שבט בנימין והרגו כמעט את כל השבט, ונשבעו כל ישראל שלא יחתנו את בנותיהם עם בני שבט בנימין. ולאחר מכן התחרטו על השבועה. בני יבש גלעד לא באו למלחמה עם בנימין ולכן הרגו אותם, מלבד ארבע מאות בתולות שהשאירו אותן להתחתן עם בני בנימין שנשארו.

אי הכי במדין נמי: מדוע העבירו אותן לפני הציץ כנ"ל?

הלכה כרשב"י: שגירות פחות מבת ג' ויום אחד מותרת לכהונה.

או מכללא: הבנת שכך הוא סובר מתוך דבר אחר, ולא שמעת בפירוש.

שקרא עליה ערער: יצא קול על משפחה אחת של כהנים בעיר שהיא פסולה.

ואי מכללא מאי: מה החיסרון בזה? הגמרא מתרצת שהיה אפשר לומר דוקא בדיעבד שהגירות הזו כבר התחתנה התיר רבי את המשפחה, אבל לכתחילה לא נתיר גירות פחות מבת ג' ויום לכהונה.

הכי השתא: הגמרא דוחה. לגבי גירות אין מקום לחלק בין דיעבד ללכתחילה, כי אם היא נחשבת זונה אין זה משנה אם כבר התחתן איתה או לא. ודוקא במוכת עץ ובוגרת שסופה של כל נערה להיות בוגרת וכן ללא בתולים - בדיעבד אין היא פסולה.

רב ספרא: למד שגיורת פחותה מג' ויום מותרת מכללא -מהמעשה של רבי שהתיר את המשפחה- והיה קשה לו שאם כן דוקא בדיעבד היא מותרת, והוא תירץ שאין מקום לחלק בזה בין לכתחילה ודיעבד כנ"ל.

ואי לא מפקינא לך ר' יעקב בר אידי מאונך: אם לא תגרש אותה אני אוציא לך את דברי רבי יעקב בר אידי מהאזוניים, כלומר אני אנדה אותך ותוכרח לגרשה בעל כורחך, משום שאין הלכה כרשב"י.